

موضوع: بیکاری

مقدمه :

در این مقاله بر آن شده ایم تا نگاهی هر چند گذرا بر پدیده بیکاری و عوامل تاثیر گذار بر آن داشته باشیم. بیکاری را می توان از منظرهای متفاوت مورد کنکاش قرار داد و مسلماً پرداختن به چنین موضوع گسترده ای در يك مقاله نمی گنجد ولي سعی بر آن داریم تا نمایه ای از انواع بیکاری و عوامل موثر بر آن را مختصراً بررسی کنیم .

بیکار در اقتصاد به فردي گفته مي شود که در سن کار (۱۵-۶۵) جويای کار باشد اما شغل و منبع درآمدی پیدا نکند.

بیکاری در کشور های مختلف با توجه به نوع فرهنگ و حتي شرایط اقليمي و اوضاع سياسي و اجتماعي از علل خاصی ناشی می شود و گاه از عوامل مشترك پیروي می کند. به عقیده برخی از تحلیل گران و محققان عامل اصلی ۷۰ درصد از ناهنجاریهای جامعه ناشی از بیکاری است، زیرا اشتغال می تواند از بروز بسیاری از ناهنجاریهای اجتماعی جلوگیری کند.

انسانها در کوششهای خود همواره سعی دارند نیازهای خود را ارضاء و به غایت مطلوب نزدیک شوند، از این رو اشتغال یکی از راههای اصلی و مهم نیل به این هدف تعریف می شود. همه انسانها به طور غریزی از بیکاری دائم رنج می برند و فراغت بیش از حد را کسل کننده می دانند. به عبارت دیگر لذت فراغت بدون کار و اشتغال قابل سنجش نیست.

اگر چه هر شخصي ویژگیهای شخصیتی و آمادگی ها و تمایلات خود را به محیط کار می برد ولي رفتار و نگرش او نسبت به شغلش بیش از هر عامل دیگر تحت تاثیر نوع شغل و شرایط کار و چگونگی برقرار کردن ارتباط با سایر افراد در محیط کاری است. با این اوصاف شخص ممکن است ضمن کار دچار حالتهاي مختلفی نظیر احساس رضایت یا عدم رضایت، امنیت و عدم امنیت شغلي، فشار یا استرس و ... شود و در مقابل هریک از این حالتها رفتارهای شغلي خاصی را از خود بروز دهد مانند کم کاری، غیبت و رها کردن شغل .

در حالت کلی می توان گفت با توجه به تفاوت های فردی بین انسانها (از نظر جسمانی و اجتماعی) هر فردی قادر است با نوع خاصی از مشاغل حداکثر سازش را داشته باشد. هر جامعه ای برای تداوم حیات خود نیاز به کار دارد و انجام این کار قسمت اعظم از اوقات زندگی او را به خود اختصاص می دهد.

یکی از عوامل مهم در جلو گیری از بروز پدیده بیکاری ، ایجاد رضایت شغلی برای افراد است . با توجه به موارد ذکر شده می توان نتیجه گرفت رضایت شغلی، احساس روانی است که از عوامل اجتماعی نیز متأثر می باشد. از طرفی مطالعه و بررسی تاریخچه توسعه و تحول جوامع صنعتی نشان می دهد که نیروی انسانی ماهر و تعلیم یافته در تبدیل جوامع سنتی به صنعتی تاثیر انکار ناپذیری دارد و به همین اندازه در این تغییر بسیاری از کارگران فاقد این مهارت به جمع افراد بیکار اضافه می شوند.

پدیده بیکاری تا آن زمان که به شکل بسیط و پراکنده در حاشیه جوامع حضور دارد خطری جدی متوجه امنیت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه نیست ولی اگر پدیده یاد شده کم اهمیت تلقی شود، همین موضوع به ظاهر ساده، به تدریج سلامت و امنیت آن جامعه را در معرض خطری جدی قرار خواهد داد.

به هر حال کارکردن و داشتن شغل از ضروریات فردی و اجتماعی است . هر انسانی سر انجام باید عهده دار شغلی شود و به وسیله آن زندگی خویش را اداره و به جامعه خود خدمت کند. دوام يك جامعه به میزان کار افراد آن بستگی دارد و جوامعی پیشرفت می کنند که افراد آن در اشتغال کارآمدترند و سر انجام هر فردی با توجه به رغبت ها و استعداد های خود و نیاز های جامعه ، شغل مناسبی را بر می گزینند. عوامل متفاوتی در انتخاب شغل موثرند که عدم توجه به آنها گاهاً منجر به رها کردن شغل از سوی فرد و بیکاری وی می انجامد از این عوامل می توان به خصوصیات فردی، خصوصیات جسمانی ، تجارب شخص ، راهنمایی های والدین، امکانات فردی و اجتماعی و .. اشاره کرد.

بیکاری و انواع آن :

قبل از اینکه به سراغ بیکاری و انواع آن برویم بهتر است درخصوص چند سوال زیر تامل کنیم:

✓ کارچیست؟ کار فعالیتی نسبتاً دائمی است که به تولید کالا و خدمات می انجامد و برای آن دستمزدی در نظر گرفته می شود.

✓ چرا انسان به سوی کار می رود؟ قسمت عمده ای از نیازهای آدمی ضمن کار کردن تامین می شود و او به منظور تامین همین نیاز ها است که به کار روی می آورد.

✓ بیکار کیست؟ در علم اقتصاد بیکار به کسی گفته می شود که در سن کار (۱۵-۶۵) جویای کار باشد ولی شغل یا منبع درآمدی پیدا نکند. اما از نظر مرکز آمار ایران بیکار به کسی گفته می شود که بالای ۱۰ سال داشته و در هفته قبل از آمار گیری فاقد کار است.

✓ مهمترین علل بیکاری چیست ؟ البته علل بیکاری بسته به شرایط و اوضاع فرهنگی، اقتصادی، اقلیمی، اجتماعی در کشورهای مختلف می تواند متفاوت باشد ولی عمدتاً این پدیده ناشی از عواملی همچون :

✓ افزایش جمعیت و کمبود تقاضای نیروی کار

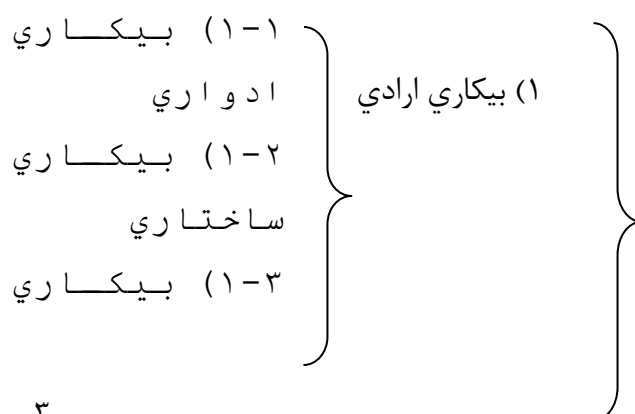
✓ گسترش اتوماسیون

✓ تبدیل جوامع سنتی به صنعتی

است که در قسمتهای بعدی به آن اشاره خواهد شد.

انواع بیکاری :

بیکاری را می توان به دو قسمت بیکاری ارادی و غیر اداری تقسیم بندی کرد که بیکاری ارادی خود به چهار قسمت دیگر تقسیم می شود. در يك تقسیم بندی دیگر می توان بیکاری را از منظر بیکاری پنهان و آشکار (غیر پنهان) مورد بررسی قرار داد.

۲) بیکاری غیر ارادی

۱) بیکاری پنهان

۲) بیکاری آشکار (غیر پنهان)

۱) بیکاری ارادی : این نوع بیکاری به اراده فرد صورت می گیرد و فرد بیکار در دستمزد رایج تمایل به کارکردن ندارد.

۲) بیکاری غیر ارادی : در این نوع بیکاری، فرد در دستمزد رایج مایل به کار کردن است اما شغلی برای او وجود ندارد. این نوع بیکاری بر اثر چسبندگی قیمتها و دستمزدها بوجود می آید و طی سیکلهای تجاری کم و زیاد می شود. از طرفی در چسبندگی دستمزدها و وقوع رکود، تولید کنندگان ناچارند از میزان استخدام نیروی کار خود بکاهند چون با کاهش قیمتها (p) از درآمد تولید کنندگان کاسته می شود. اگر دستمزدها ثابت بماند هزینه تولید کنندگان نیز ثابت مانده (یا گاهی افزایش می یابد) به این ترتیب از سود آوری آنان کاسته می شود. از طرف دیگر با کاهش قیمتها و عدم کاهش دستمزد اسمی (w) دستمزد حقیقی ($w./P$) افزایش یافته و سطح اشتغال توسط تولید کنندگان کاسته می شود.

همانطور که گفته شد بیکاری ارادی نیز خود به ۴ نوع دسته بندی می شود :

۱-۱) بیکاری ادواری : به بیکاری بوجود آمده بر اثر سیکلهای تجاری (رکود و رونق) گفته می شود. اگر به

هنگام رکود دستمزدها متناسب با قیمتها کاسته نشود، مقدار بیکاری افزایش یافته و این افزایش بیکاری را بیکاری ادواری می نامند. این نوع از بیکاری در شرایط اشتغال کامل، صفر بوده و با ایجاد رکود مقدار آن افزایش می یابد.

۲-۱) بیکاری ساختاری : به آن مقدار بیکاری گفته می شود که بر اثر نامناسب شدن مهارت و توانایی کاری

بخشی از نیروی کار در شرایط پیشرفت تکنولوژی و نیاز به مهارت های بالاتر، چنانچه نیروی کار

بازآموزی نشود ممکن است به بیکاری آنها منجر شود که بیکاری ساختاری نامیده می شود.

۳-۱) بیکاری اصطلاحی: به آن مقدار بیکاری گفته می شود که به دلیل تغییر شغل افراد بوجود می آید. به علت اینکه نیروی کار تمامی اطلاعات مربوط به شغل های موجود را در دسترس ندارد، در صورت از دست دادن یک شغل ممکن است مدتی برای یافتن شغل مناسب بعدی وقت مصرف کند.

۴-۱) بیکاری فصلی: به آن مقدار از بیکاری گفته می شود که در یک فصل خاص و به دلیل ماهیت کاهش فعالیت یک بخش خاص طی آن فصل بوجود می آید. مانند بیکاری کشاورزان در فصل سرما. بنابراین آنچه تا کنون تحت عنوان نرخ بیکاری طبیعی $f(u)$ از آن نام برده می شد عمدتاً شامل بیکاری اصطلاحی و با تعریفی گسترده تر شامل بیکاری ساختاری می شود. اختلاف نظر در بین اقتصاد دانان کلاسیک و کینزی:

کلاسیکها معتقدند در صورت عدم وجود چسبندگی دستمزدها و قیمت ها بیکاری غیر ارادی بروز نمی کند و در ضمن با نادیده گرفتن بیکاری فصلی کم و بیش بیکاری برابر با بیکاری طبیعی است. کینزینها نیز بر این باورند که: اولاً: به دلیل وجود چسبندگی دستمزدها و قیمت ها که واقعیتی انکار ناپذیر است بیکاری غیر ارادی وجود دارد و ثانیاً: به دلیل وجود توهم پولی در شرایط رکودی، بیکاری می تواند از مقدار طبیعی بیشتر باشد و مقداری بیکاری ادواری وجود داشته باشد.

بیکاری پنهان و غیر پنهان:

در بسیاری کشورهای در حال توسعه علاوه بر جمعیت کثیری که به صورت آشکار بیکار هستند، تعداد زیادی نیز بصورت بیکار پنهان وجود دارند. افرادی که به امید پیدا کردن کار بهتر از مناطق روستائی خارج و به شهرها هجوم می آورند (از حالت بیکار پنهان بصورت بیکار آشکار درمی آیند) بعلت محدودیت جذب نیروی کار و عدم دارا بودن تخصصها و مهارتهای لازم بصورت بیکار آشکار در می آیند.

بیکار پنهان به شخصی گفته می شود که میزان بازدهی و تولید او نازلتر از آن باشد که می تواند با همان ساعات کار ایجاد کند و یا کار او تغییری در تولید کل بوجود نیاورد، در نتیجه تولید نهائی یک فرد بیکار پنهان، معادل صفر بوده یا بسیار اندک است. بعنوان مثال برای یک کشاورز ایرانی در طول سال ۱۰۸ روز ایام کاری در

نظر گرفته می شود و درواقع وی به دلیل فصلی بودن کار و عدم کارایی زمین برای کشتهای مکرر در مابقی ایام سال بیکار است، لذا کشاورزان می بایست در کنار شغل اصلی خود به مشاغل جانبی دیگری نیز بپردازند. تعریف دیگری از بیکاری نیز در کشورهای در حال توسعه وجود دارد، بیکار شخصی است که به دلیل بیکاری و احتیاج مجبور به قبول شغلی است که فکر می کند آن شغل نمی تواند نیازهای او را تامین کند و یا منطبق بر میزان مهارت و تحصیلات وی نیست.

بیکاری در کشورهای در حال توسعه بر خلاف کشورهای پیشرفته صنعتی داوطلبانه نیست، بلکه پدیده ای است تحمیلی، که از طریق اقتصاد محدود این کشورها به افراد بیکار تحمیل شده است.

عوامل موثر بر گسترش بیکاری در جهان :

عوامل موثر و تاثیر گذار در بروز و شدت پدیده بیکاری در جهان عبارت است از :

(۱) افزایش جمعیت و کمبود تقاضای نیروی کار

(۲) گسترش اتوماسیون

(۳) تبدیل جوامع سنتی به صنعتی

(۴) چند شغله بودن

که به اختصار به بررسی آنها می پردازیم :

(۱) افزایش جمعیت و کمبود تقاضای نیروی کار :

در اندیشه های اقتصادی مدرن، انسان محور اصلی بحثها است. لذا می توان لذا می توان انتظار داشت که موضوع جمعیت دارای جایگاه مهمی بوده و رشد بی سابقه آن در سایه پیشرفتهای اقتصادی، علمی و فنی، جوامع بشری را با مشکلاتی از جمله بیکاری مواجه کرده است.

آقای آدام اسمیت در کتاب ((ثروت ملل)) این اندیشه را مطرح می کند که با کار و اشتغال انسانها است که ثروت تولید می شود. بنابراین هر چه بازدهی نیروی کار انسانها بیشتر گردد، مقدار عرضه ثروت نیز متناسب با

آن افزایش می یابد. یکی از پیآمدهای رشد جمعیت بخصوص در کشورهای در حال توسعه (که از آهنگ تندرستی برخوردار است) پدیده فراگیر بیکاری است.

در حال حاضر بیش از ۶/۷ میلیارد انسان بر روی کره زمین زندگی می کنند و هر ثانیه ۳ نفر بر این تعداد افزوده می شود، یعنی هر هفته بیش از ۱/۵ میلیون و هر سال بیش از ۸۰ میلیون نفر.

کارشناسان معتقدند که تا ۴ سال دیگر، جمعیت جهان از مرز ۷ میلیارد نفر می گذرد و این در حالی است که ۹۹ درصد رشد جمعیت، در کشورهای در حال توسعه اتفاق می افتد.

امروزه در اغلب کشورهای جهان با رشد جمعیت هر ساله تعداد زیادی جویندگان کار وارد بازار کار می شوند و با در نظر گرفتن روند رشد جمعیت، در آینده ای نه چندان دور شاهد انبوه جویندگان کار کار خواهیم بود و تعداد افرادی که نمی توانند هزینه های مورد نیاز زندگی خود را تامین کنند روز به روز افزایش خواهد یافت. بیکاری ناشی از رشد جمعیت و مهاجرت جمعیت از مناطق کمتر رشد یافته جهان، در قرن بیستم ، دچار چنان رشدی شده که در تاریخ بی سابقه است. شهرهای بزرگ کشورهای فقیر جهان به سرعت گسترش یافته اند، بی آنکه شرایط زندگی نامطلوب روستا نشینها یا آنهایی که به دنبال کار بهتر و درآمد بیشتر به این شهر ها هجوم آورده اند بهبود یابد زیرا در شهر ها امکان اشتغال برای آنها وجود نداشته و امید دستیابی این افراد به سطح زندگی مورد انتظارشان نیز روز به روز کمتر می شود. با توجه به آمار بیکاریها در جهان، منطقه خاور میانه و آفریقای شمالی بالاترین میزان بیکاری را در جهان دارا می باشند.

۲) گسترش اتوماسیون :

مکانیزه کردن به معنی فراهم نمودن متصدیان انسانی با ابزار و دستگاههایی است که آنها را برای انجام بهتر کارشان یاری می رسانند. تاثیر اتوماسیون بر پدیده بیکاری را از دو منظر اتوماسیون اداری و صنعتی می توان مورد بررسی قرار داد.

۲-۱) اتوماسیون اداری

۲-۲) اتوماسیون صنعتی

اتوماسیون اداری :

منظور از اتوماسیون اداری کاربرد وسایل الکترونیکی در فعالیتهای دفتری به منظور افزایش کارایی است. امروزه ارتباطات و مکاتبات اداری در سازمانها و موسسات اقتصادی به کلی متحول شده و دیگر فرآیندهای کند و زمان بر اداری پذیرفتنی نیست. بر این اساس، ضرورت دارد تا ابزاری در دست باشد که با بهره جویی از آن بتوان با سرعت و دقت به انجام فرآیندهای اداری و پاسخ گویی به موقع به آن ها پرداخت. بسیاری از اداره ها، سازمانها و شرکت ها به منظور مکانیزه نمودن امور مربوط به ثبت ارجاع، گردش و پیگیری نامه ها و دیگر مدارك خود از سیستمهای معروف به اتوماسیون اداری استفاده می نمایند. اتوماسیون اداری مفهوم و ابزاری جدید در دست مدیران، جهت افزایش بهره وری سازمان می باشد، لذا استفاده از سیستمهای نرم افزاری در بخشهای اداری سازمانها، ادارات، مراکز تولیدی و ... در چند دهه اخیر بسیار رواج یافته و میزان بهره مندی از این سیستمها در کشورهای مختلف متفاوت می باشد. در کشور ما نیز بحث دولت الکترونیک و بهره گیری از سامانه های هوشمند در سالهای اخیر بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. با بهره گیری از اتوماسیون اداری مدیران و صاحبان حرف می توانند از مزایایی همچون :

- ✓ سرعت در انجام امور
- ✓ کاهش هزینه ها
- ✓ کاهش وابستگی به نیروی انسانی
- ✓ سهولت دسترسی به اطلاعات
- ✓ نظام مندی فعالیتهای
- ✓ کاهش و جلوگیری از اشتباهات انسانی و ..

بهره مند شوند . با توجه به مطالب فوق می توان گفت بیکاری از شوم ترین و خطرناک ترین پدیده های عصر کنونی و زائیده ماشینیسیم و اتوماسیون سوپر مدرن دنیای امروز است. وابستگی صنایع و تولیدات به سیستمهای اتوماسیون و بهره گیری از نظامهای رایانه ای و هوشمند باعث کاهش نیاز به نیروی انسانی در بخشهای اداری شده و در واقع موجب کاهش فرصتهای شغلی برای جویندگان کار می گردد، از طرفی فرصتهای جدید شغلی که از قبل این تغییر و گرایش به اتوماسیون پدید می آید (بعلت نیازمندی به تحصیلات، مهارت و توانایی خاص) قابل مقایسه با بیکاری ناشی از حذف یا تقلیل مشاغلی که از ورود اتوماسیون متاثر و بوجود آمده اند نیست.

اتوماسیون صنعتی :

نمایان ترین و شناخته شده ترین بخش اتوماسیون صنعت، رباتهای صنعتی هستند. امروزه کاربرد اتوماسیون صنعتی و ابزار دقیق، در صنایع و پروسه های مختلف صنعتی به چشم می خورد. کنترل سیستمهای اندازه گیری پیچیده ای که در صنایعی همچون نفت، گاز ، پتروشیمی، صنایع شیمیایی، صنایع غذایی، صنایع خودرو سازی و ... به کار می رود نیازمند ابزارآلات بسیار دقیق و حساس می باشند. بطور کلی برخی از مزایای اصلی و مهم اتوماسیون صنعتی عبارتند از :

- ✓ سهولت در تکرار پذیری فعالیتها و فرایندها
- ✓ افزایش سرعت تولید
- ✓ کنترل کیفیت دقیقتر و سریعتر
- ✓ کاهش ضایعات تولید
- ✓ کاهش اشتباهات نیروی انسانی
- ✓ کاهش وابستگی به نیروی انسانی
- ✓ افزایش بهره وری واحدهای صنعتی
- ✓ بالا بردن ضریب ایمنی برای نیروی انسانی و کاستن از فشارهای روحی و جسمی آنان

در حال حاضر ارتقاء سطح کيفي محصولات توليدي در صنايع مختلف و در کنار آن افزايش کمي توليد، هدف اصلي هر واحد صنعتي است و مديران صنايع نيز به اين مهم واقف بوده و تمام سعي خود را در جهت نيل به اين هدف متمرکز کرده اند و لازمه افزايش کميّت و کيفيت يك محصول، استفاده از ماشين آلات پيشرفته و اتوماتيك است، ماشين آلاتي که بيشتر مراحل کاري آنها بطور خودکار صورت گرفته و اتکاي آن به عوامل انساني کمتر باشد.

با ورود اتوماسيون صنعتي به چرخه توليد، کارگران و کاربران فاقد مهارتهاي لازم، شغل خود را از دست مي دهند (که اين افراد بيشتر شامل مهاجرين روستائي است که جهت کار و درآمد بهتر روانه شهرها شده اند) و از طرفي استفاده از ماشين آلات پيشرفته باعث کاهش نياز به نيروي انساني (از نظر تعداد) شده و مديران و صاحبان صنايع را بر آن مي دارد تا جهت تقليل هزينه هاي خود به کاستن از نيروي انساني شاغل اقدام نمايند.

۳) تبديل جوامع سنتي به صنعتي :

با پيشرفتهاي مختلفي که در تمامي زمينه ها اعم از پزشکي، نظامي، فرهنگي و ... در جهان صورت مي گيرد، رفته رفته فرهنگها، آداب و نگرشها نيز تغيير مي يابند و باورهاي سنتي ديروز جاي خود را به باورهاي جديد در دنياي صنعتي امروز مي دهند. مدرنيته داراي مکانيسمي است که هر ملتي را که در آن گام برمي دارد، خواه و ناخواه در مسير معيني پيش مي برد. مدرنيسم آميزه اي است از خوب و بد، مدرنيته و تغيير جوامع سنتي به صنعتي از سويي باعث رشد و پيشرفت مي شود ولي بهاي اين دستاوردهاي علمي و تکنولوژيك بروز پديده هايي مانند بروز مشکلات عاطفي در خانواده ها، بیکاري و ... است.

از ديگر پيامدهاي تبديل جوامع سنتي به صنعتي مي توان به موارد زير اشاره کرد که برخي از آنان در پديده بیکاري موثرند :

✓ دگرگوني اقتصاد

✓ افزايش جمعيت

✓ گسترش شهرنشینی

✓ اهمیت فزاینده کار

از نظر اقتصادی، رشد، ویژگی محوری جوامع مدرن است که در نتیجه چند عامل در مدرن سازی پدید می آید، یکی از این عوامل بهره مندی از تکنولوژی است که ماشین جای کار یدی را می گیرد و عامل دیگر پیدایش منابع انرژی جدید است که جای قدرت جسمانی انسانها را گرفته، که این عوامل خود باعث بروز پدیده بیکاری است.

از سوی دیگر پیشرفت جوامع و تبدیل آنها به جوامع صنعتی موجب پیشرفت در علم پزشکی، بهبود بهداشت فردی، بهبود و فزایش نوع مواد غذایی باعث رشد جمعیت شده که این عامل خود از عوامل مولد پدیده بیکاری است.

در تبدیل جوامع سنتی به صنعتی، شهرنشینی رشد می یابد (در جوامع سنتی کشاورزی شغل غالب افراد جامعه بوده و ۹۰ درصد جمعیت در روستاها ساکن بودند ولی در جوامع صنعتی این نسبت معکوس شده) و روی آوردن ساکنین روستاها به سمت شهرها، پدیده بیکاری، حاشیه نشینی و ... را به دنبال دارد، زیرا در جوامع صنعتی یافتن کار نیاز به

تخصص و مهارت دارد که قبلاً درخصوص آن اشاره شد.

(۴) چند شغله بودن :

چند شغله بودن برخلاف آنچه تصور می شود تنها مختص کشور ما نیست و بسیاری از کشورها با این پدیده مواجه هستند. تنها فرقی که انواع آن را در کشورهای مختلف از یکدیگر متمایز می کند بستر اقتصادی و فرهنگی جامعه است. با توجه به این بسترها می توان فهمید که چرا دو یا چند شغله بودن در بعضی کشورها معضل تلقی نمی شود و در برخی دیگر به چنان مشکلی بدل می شود که حتی ارکان اجرایی و قانون گذاری کشور را نیز درگیر خود می کند.

با اشتغال یک واحد شغلی، شانس اشتغال دیگران به اندازه یک شغل کاهش می یابد، حال اگر فردی به تنهایی چند واحد شغلی را در اختیار داشته باشد، به همان تعداد شانس اشتغال از دیگرانی که محروم از شغل

استاندارد هستند گرفته می شود. شغل دوم علاوه بر اینکه از منظر اقتصادی یک معضل به حساب می آید، دارای اثرات پیدا و ناپیدای دیگری نیز بر زندگی افراد دو یا چند شغله می باشد، شغل دوم فرصت استراحت و تفریح و رسیدگی به امور شخصی و خانوادگی و ... را از فرد می گیرد و او را از لحاظ سلامت جسمانی و روانی به مخاطره می اندازد و بهره وری او را در اجرای وظیفه اصلی اش در شغل اول تحت تاثیر قرار می دهد. اینگونه است که یک معضل اقتصادی مانند سرطان ریشه دوانده و تمام ارکان یک اجتماع را مورد تهدید قرار می دهد.

را انجام داد. کمبود تقاضا برای فارغ التحصیلان دانشگاهی و مازاد عرضه آنها دو روی یک سکه هستند و آن ساختار ناکارآمد بازار کار است که از یک سو بصورت خیل عظیم متقاضیان آموزشهای دانشگاهی و از سوی دیگر با یک وقفه زمانی به شکل سیل عظیم دانش آموختگان بیکار نمود پیدا می کند.

سخن آخر :

وقتی که به جوامع پیشرفته دنیا بنگریم، صرف نظر از میزان پیشرفت صنعتی و توسعه یافتگی و بزرگ و کوچک بودن، با دقت در آمار اشتغال و بیکاری آنها در می یابیم آن کشورهایی که نرخ بیکاری آنها در مقایسه با سایر کشورها پایین تر است، شاخص عدالت اجتماعی در آنها بالاتر بوده و فقر چهره پنهانتری دارد. ریشه کن کردن فقر و پایان بخشیدن به دور باطل و تسلسل این پدیده در خانواده های فقیر، جز با فراهم نمودن فرصتهای شغلی متناسب با توانمندیهای فکری و یدی آنها امکان پذیر نیست. فقر زدایی جامعه جز با محوری کردن اشتغال امکان پذیر نخواهد بود. محوری نمودن اشتغال نیز در گروه برنامه ریزی کلان دستگاههای مختلف و بصورت مشارکتی عملی خواهد بود.

برای ایجاد اشتغال و مقابله با رشد نرخ بیکاری علی رغم اینکه وضعیتهای سیاسی و اجتماعی و ... کشورهای مبتلا به با یکدیگر متفاوت است و این عوامل چگونگی مهار بیکاری در آن کشورها را از یکدیگر متمایز می کند ولی در تمام کشورهایی که با بیکاری گریبانگیرند، باید سرمایه گذاری و تولید افزایش یابد و برای افزایش

تولید باید زمینه مصرف در داخل و صادرات به خارج فراهم شود و برای این منظور کیفیت و کمیت محصولات و خدمات بسیار مهم است. از سوی دیگر آموزشهای لازم قبل از مقاطع آموزش عالی (دانشگاهها) و در حین تحصیل در مقاطع دانشگاهی باید با بازار کار مطابق گردند و ... همانطور که می دانیم معضل و پدیده بیکاری از عوامل مولد مشکلات اجتماعی و ... است که تقلیل آن و رسیدن به نرخ بیکاری طبیعی، جامعه را از گزند بسیاری از معضلات دیگر مصون خواهد داشت.

منابع :

❖ دکتر تیمور رحمانی: اقتصاد کلان جلد دوم : چاپ نهم : ۱۳۸۶

❖ دکتر مرتضی قره باغیان: اقتصاد رشد و توسعه جلد اول: چاپ هشتم : ۱۳۸۶

❖ [www.ettelaat newspaper.htm](http://www.ettelaatnewspaper.htm)

❖ WWW.ITM.htm

❖ [WWW.bms - istgah_com](http://WWW.bms-istgah_com)

❖ www.ShassiSaz_com.htm

❖ Jwww.aftab.ir

❖ Job portal

❖ سایت اینترنتی دنیای اقتصاد

❖ www.iran-chabar.de

❖ روز نامه اعتماد ملی ۸۵/۱۰/۴

❖ سایت : همشهری آنلاین

❖ www.hawzah.net